

MIDA KINKIDA BUDDHA JÄRGIJALE PÜHADE AJAL?

Pühad on paljude jaoks oodatud aeg, sest just siis hakkavad inimesed rohkem tähelepanu pöörama üldinimlikele väärtustele nagu austus, hoolivus, kaastunne, sõbralikkus ja kaasrõõm.

Kuna jõulude ajal tähistatakse Jeesuse sünni (kuigi Jeesuse sünni täpne päev ja kuu on teadmata), siis peetakse jõule üldiselt kristlikuks pühaks. Kui vaadata aga ajalugu, siis näeme, et jõulud kasvasid välja paganlikust pööripäeva tähistamisest ja nii kuusepuu tuppa toomine ning ehtimine kui ka kingituste jagamine on kristluses suhteliselt hiline tava.

Kas ka budalasele võib midagi kinkida?

Jõulude ajal on saanud kombeks teha kingitusi. Kinkimine on budaliku praktika üks osa, mis on Buddha õpetuses tuntud kui daana (paali keeles *dāna* ehk annetus, almuste jagamine, lahkus, heldus). Budalased on samasugused inimesed nagu kõik teisedki. Kingituste tegemine on Buddha õpetuse kohaselt igati sobilik, kuna see arendab isetut lahkust ja headust ning maisest loobumist – omadusi, mille arendamine on budalasele väga tähtis.

Ahnus on vaesustamine, lahkus rikastamine

Daana jagamine kui lahkuse arendamine on budalasele virgumise tee teostamisel oluline tegur. See puhastab meelt, mis juhib järgmise uue sünni kõrgematesse

olemasoluvaldadesse.¹ Ka helduse kasulikkusest teadlikkuse arendamine (*cāgānus-sati*) aitab meelel vabaneda ahnusest, aplusest, omakasupüüdlusest ja täitmatust saamahimust.

Heldus on ihnuse vastand. UNICEFi andmetel suri 2020. aastal iga päev 13 800 alla 5-aastast last nälja, janu ja arstiabi puuduse vm põhjuse tõttu, mida on võimalik ennetada.² Kuigi maailmas leidub piisavalt toitu ja puhast vett kõikide jaoks, on ihnsus see, mis ei luba neid ressursse puudust kannatavatele lastele jagada. Lahkus ei suudaks iialgi põhjustada midagi nii ränka. Lahkus on omane õnnelikele, suuremeelsetele ja üllastele inimestele.

Mida oleks sobilik kinkida bhikkhule?

Buddha õpetuses on kõige suuremaks kingituseks bhikkhu ehk Buddha munga vastuvõetud daana sangale (*sanghika dāna*), mis loob annetajale võrreldamatu pälvimuse. Kui soovitakse kinkida midagi bhikkhule, siis selleks on sobilikud söök, vesi, rüü, sõiduk, lillevanik, lõhnasalv, ravimid, peavari, istumis- ja magamistarbed, valgusti ning eluase puhkamiseks ja keskenduse arendamiseks.³ Buddha on öelnud, et almustoidu annetamine bhikkhule toob inimesele uues sünnis pika eluea, ilu, õnne, jõu ja arukuse.⁴

Raha annetamisel Buddha munkadele on vaja teada, et kümnes juhis keelab bhikkhudel vastu võtta kulda ja hõbedat (keeld ei hõlma otseselt vaskraha ehk väiksemaid summasid). Kes aga soovib, võib enda kanda võtta bhikkhu õpingute, reisimise jm dhamma tööga seotud kulud – sõltub, mida bhikkhu hetkel vajab. Ka võivad Buddha õpetuse kohaselt⁵ ilmikud hoiustada bhikkhule mõeldud raha. Kui annetaja teab, et bhikkhul on hetkel kõik vajalik olemas, kuid soovib siiski annetada, võib annetuse anda bhikkhu abilise (*kappiya karaka*) kätte, öeldes bhikkhule: „Me usaldame selle raha Auväärse abilisele Auväärse uute ettevõtmiste heaks. Kui Auväärsel peaks tekkima ükskõik mis vajadus, andku Auväärne palun sellest oma abilisele teada.“

Sobimatu daana on joovastavate ainete kinkimine, kutse osaleda pidustusel, kus tantsitakse, lauldakse, tarbitakse alkoholi jms, seksuaalpartneri pakkumine ja teadvust mõjutavate asjade (ehted, maalid, ruumikaunistused, nipsasjad jms) kinkimine.

¹ AN 7.49; MN 41.

² UNICEF (December 2021). Under-five mortality. <https://data.unicef.org/topic/child-survival/under-five-mortality/>

³ AN 8.35.

⁴ A.III.42.

⁵ VI.34, 21.

Mida kinkida aga Buddha ilmikjärgijale?

Kink võib olla kas materiaalne või mentaalne. Kolm põhilist daana liiki Buddha õpetuse kohaselt on materiaalsete asjade kinkimine, kartmatuse kinkimine ja õige dhamma kinkimine.⁶

Materiaalse asja kinkimine on tavapäraseim, kuid kindlasti ei peaks kingituse valimine saama stressi allikaks. Budalikus tähenduses pole oluline niivõrd kingi rahaline väärtus või ainulaadsus, kuivõrd kinkimise akt ise. Kink ei peaks olema ajendatud mingist reklaamist ega kampaaniast, vaid järgima saaja vajadusi, tulema südamest ning väljendama austust.

Kui me soovime kinkimisega arendada isetut sõbralikkust, kaasrõõmu ja kaastunnet, võime näiteks minna verd annetama – selline jõulukink pole küll tavapärane, kuid verd annetades võime kinkida kellelegi elu. Ka heategevusühingute jõulukaartide või meenete ostmisega saame toetada puudust kannatavaid lapsi ja peresid. Samuti võime pakkuda ennast appi lastekodusse või mõnda hooldusasutusse – isetut headust saame jagada väga mitmel moel.

Kartmatuse kinkimine tähendab kindluse ja turvatunde kinkimist. Siia kuulub teiste mentaalne aitamine ja toetamine raskel ajal, aga ka loomade, kalade, lindude või teiste elusolendite ostmine ja neile vabaduse kinkimine.

Õpetuse kinkimine on vaimne kingitus. Buddha on öelnud, et dhamma kink ületab kõik teised kingid.⁷ Dhamma kingi alla kuulub paalikeelses „Tipitakas“ (*Tipitaka*) kirjas oleva Buddha õpetuse kinkimine, sellele vastava teadlikkuse ning keskendumise õpetamine jms.

Budaluses on oluline, et kinkimine võrsuks oskuslikust (*kusala*) mõtlemisest, st et meie soov oleks vaba kadedusest, vihast ja pettekujutlusest (*lobha, dosa, moha*). Kuigi ka kingituse ese ning suurus mõjutavad kinkimise kui teo vilja, pole see niivõrd oluline nagu kinkimise taga olev isetu soov ning siiras kinkimisrõõm. Oluline on, et daana oleks antud heas usus, austusega, sobival moel, tagamõtteta ja nii, et see ei kahjustaks kellegi väärikust.

Buddha on õpetanud, et kinkimine on tegu (*kamma*), mille vili (*vipāka*) sõltub osaliselt ka vastuvõtjast. Kõrgeim daana vastuvõtja on virgunu, kellele järgneb bhikkhu ja seejärel kahanevas järjekorras inimene, kes on vaimsel teel saavutanud teatud meeelseisundi, kõlbeline tavainimene, mittekõlbeline inimene ja loom. Kui meie kingitus tuleb puhtast südamest ja selle saaja on vääriline, siis puhastab meie kink nii meie enda kui ka kingituse vastuvõtja meelt.

Kui inimene soovib daanat annetades, et peale surma sünniks ta uuesti teatud kohas või saaks vastutasuks midagi ihaldatavat, siis selle soovi täitumine sõltub inimese kõlblusest

⁶ A.i.9; It.98.

⁷ Dhp.354.

(*sīla*) ja meele arendamisest (*bhāvanā*). Buddha õpetuse kohaselt on aga oskuslik kinkida ilma tagamõtteta, isetult, puhtast südamest.

Lahkus on universaalne

Lahkus ja materiaalsest lahtilaskmine on kõikides vaimsetes praktikates tunnustatud kui oluline voorus, millega kaasneb ihast ja ahnusest vabanemine. Lahkuse mõju on kõikehõlmav ja igavene: näiteks söök, mida me jagame, on ajutine, kuid lahkuse järjepidev arendamine muudab meele igaveseks. Nii teeb isetu annetamine – sõltumata sellest, kas kinkijaks on ateist, kristlane või budalane – inimese lahkemaks, kaastundlikumaks, hoolivamaks, sõbralikumaks ja vähem isekamaks.

Rahuküllaseid jõule ja isetut kinkimisrõõmu!

Ṭhitañña Bhikkhu

Tallinn, 23.12.2016

Revideeritud 19.12.2022

Loe lisaks: „**Kas budalased tähistavad jõule?**“ <http://www.sangha.ee>